

ਬਪਤਿਸਮਾ “ਕਿਵੇਂ?” “ਕਿਸ ਨੂੰ?” ਅਤੇ “ਕਿਉਂ?”

‘ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਸਰਬੱਤ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੁਸ਼ ਖਬਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰੋ। ਜਿਹੜਾ ਨਿਚਰਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲਵੇ ਉਹ ਬਚਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਾ ਕਰੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ’ (ਮਰਕੁਸ 16: 15, 16)।

ਜਿਸੂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਬਪਤਿਸਮੇ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਫੁੱਟ ਹੈ। ‘ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਲਗਭਗ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਤੇ ਉਹ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਹਨ।’¹ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪਹਿਲੂ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਤਣਾਅ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਹਨ: ਬਪਤਿਸਮਾ ਕਿਵੇਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਓ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬਾਈਬਲ ਇਸ ਦੇ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਬਾਰੇ ਕੀ ਆਖਦੀ ਹੈ?

ਬਪਤਿਸਮਾ ਕਿਵੇਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ?

ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਲਗਭਗ ਹਰ ਕੋਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏਗਾ ਕਿ ਡੁਬਕੀ ਨਾਲ ਬਪਤਿਸਮਾ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਹੈ, ਪਰ ਝਗੜਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦਾ ਡੁਬਕੀ ਦੀ ਬਜਾਇ ਛਿੜਕਾਅ ਨਾਲ ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਡੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਪਤਿਸਮੇ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਖੁਦਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤਰੀਕਾ ਹੀ ਅਪਨਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਸੰਦਰਭ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ‘ਬਪਤਿਸਮਾ’ ਸ਼ਬਦ ਡੁਬਕੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਛਿੜਕਾਅ ਜਾਂ ਡੋਲ੍ਹਣ ਦਾ।

ਅੱਜ ਦੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦਾ ਅਰਥ ‘ਛਿੜਕਾਅ, ਡੋਲ੍ਹਣਾ, ਡੁਬੋਣਾ’ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ (ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਿਆਂ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਜਿਸ ਤੋਂ ‘ਬਪਤਿਸਮਾ ਦੇਣਾ’ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ, ਦਾ ਅਰਥ ‘ਡੁਬਕੀ’ ਜਾਂ ‘ਡੁਬੋਣਾ’ ਹੀ ਸੀ:

ਦਿ ਅਮੈਰੀਕਨ ਹੈਰਿਟੇਜ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ: ‘Baptize’ (ਬਪਤਿਸਮਾ ਦੇਣਾ)
‘ਯੂ.: baptin (ਡੁਬੋਣਾ)’ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।²

ਦਿ ਐਂਕਰ ਬਾਈਬਲ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ: ‘‘baptize,’ baptizein ਦੇ ਯੂਨਾਨੀ ਕਿਰਿਆ

Baptien, ਦਿੱਤੇ ਬਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਅਰਥ 'ਬਾਰ-ਬਾਰ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਭਿਓਣਾ ਭਾਵ ਡੁਬਕੀ ਦੇਣਾ' ਹੈ।³

ਓਰਿਜਿੰਸ, ਏ ਸ਼ਾਰਟ ਏਟਾਈਮੋਲੋਜਿਕਲ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਆਫ ਮਾਡਰਨ ਇੰਗਲਿਸ਼:
'ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮੂਲ ਯੂ. *baptizein* ਦੇ ਸੁਧਰੇ ਰੂਪ *baptein* ... ਪਾਣੀ ਵਿਚ
ਡੁਬਕੀ ਲੈਣ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।'⁴

ਹੋਰ ਸਭ ਵੱਡੇ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ 'ਡੁਬੋਣਾ ਜਾਂ ਗੋਤਾ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਸੀਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ, 'ਬਪਤਿਸਮੇ ਦਾ ਮੂਲ ਢੰਗ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਡੁਬੋਣ
ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਦੂਜੀ ਸਦੀ ਤੋਂ effusion (ਪਾਣੀ ਡੋਲ੍ਹਣ) ਦਾ ਢੰਗ ਵਧੇਰੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ
ਗਿਆ ਹੈ'⁵; 'ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਬੈਪਟਿਜ਼ਰੀਆਂ (ਬਪਤਿਸਮਾ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਟੈਂਕੀਆਂ) ਤੋਂ
ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦਾ ਆਮ ਢੰਗ ਡੁਬਕੀ ਹੀ ਸੀ।'⁶

ਇਸ ਢੰਗ ਦਾ ਮਕਸਦ ਸਾਫ਼ ਹੈ। ਐਂਡਰਸ ਨਾਈਗ੍ਰਨ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, 'ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣ
ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਡੋਬੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕੰਮ 'ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਲ ਦਫਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ' ਸੰਕੇਤ
ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦ ਕੋਈ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਫੇਰ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ 'ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਲ' ਜੀ
ਉੱਠਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ।'⁷

ਰੋਮੀਆਂ 6:4 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਐਵਰੋਟ ਐੱਫ. ਹੈਰੀਸਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, 'ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ
(ਪੌਲੁਸ) ਬਪਤਿਸਮਾ ਪਾਣੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਸਰੀਰ ਦੇ ਡੋਬੇ ਜਾਣ ਵਿਚ, ਭਾਵੇਂ ਪਲ ਭਰ ਲਈ ਹੀ
ਹੋਵੇ, ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਲ ਦਫਨਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।'⁸

ਜੇ.ਬੀ. ਲਾਈਟਫੁੱਟ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, 'ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ [ਬੀ.] ਜੇਵੇਟ ਨੇ ਹੀ
ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਰਸੂਲ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ 'ਮਾਰੇ ਗਏ' ਦੀ
ਬਜਾਇ 'ਦਫਨਾਏ ਗਏ' ਵਾਕ-ਅੰਸ਼ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਜਿਹਾ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਹੈ ਕਿ
[ਛਿੜਕਾਅ ਦੇ] ਬਪਤਿਸਮੇ ਦੀ ਸਾਡੀ ਮੌਜੂਦਾ ਰੀਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।'⁹

ਮਾਰਟਿਨ ਲੂਥਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, 'ਬਪਤਿਸਮਾ ਇਕ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਲਾਤੀਨੀ
ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ MERSIO ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਜਦ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਵਿਚ
ਡੋਬਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਸਕੇ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਰੀਤ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ
ਵਿਚ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, (ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੋਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ
ਸਿਰਫ਼ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਪਾਣੀ ਛਿੜਕਦੇ ਹਨ), ਤਾਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਡੁਬਕੀ ਲੈ ਕੇ
ਇਕਦਮ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਤਾਂ
ਇਹੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ।'¹⁰

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਜਿਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ 'ਬਪਤਿਸਮਾ' ਸ਼ਬਦ
ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦਾ ਅਰਥ 'ਡੁਬਕੀ' ਹੈ:

ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਐਉਂ ਹੋਇਆ ਜੋ ਯਿਸੂ ਨੇ ਗਲੀਲ ਦੇ ਨਾਸਰਤ ਤੋਂ ਆਣ ਕੇ
ਯਰਦਨ ਵਿਚ ਯੂਰਨਾ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲਿਆ। ਅਰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲਦੇ
ਸਾਰ ਉਹ ਨੇ ਅਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਦਿਆਂ ... ਡਿੱਠਾ (ਮਰਕੁਸ 1:9, 10)।

ਯੂਹੰਨਾ ਵੀ ਸਲੀਮ ਦੇ ਨੇੜੇ ਐਨੋਨ ਵਿਚ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਥੇ ਜਲ ਬਹੁਤ ਸੀ (ਯੂਹੰਨਾ 3:23)।

... ਅਤੇ ਫਿਲਿੱਪਸ ਅਤੇ ਖੋਜਾ ਦੋਵੇਂ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਉੱਤਰੇ ਅਤੇ ਉਹ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦਿੱਤਾ। ਅਰ ਜਾਂ ਓਹ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲ ਆਏ ... (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 8:38, 39)।

ਸੋ ਅਸੀਂ ਮੌਤ ਦਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਦੇ ਨਾਲ ਦੱਬੇ ਗਏ (ਰੋਮੀਆਂ 6:4)।

ਤੁਸੀਂ ਬਪਤਿਸਮੇ ਵਿਚ ਉਹ ਦੇ ਨਾਲ ਦੱਬੇ ਗਏ ਜਿਹ ਦੇ ਵਿਚ ... ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਦੇ ਨਾਲ ਉਠਾਏ ਵੀ ਗਏ (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 2:12)।

ਬਪਤਿਸਮਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ?

ਬਪਤਿਸਮਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜੋ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਬਪਤਿਸਮੇ ਲਈ ਇਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਬਪਤਿਸਮਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਹੈ ਜੋ ਐਨੇ ਵੱਡੇ ਹੋਣ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਣ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣ ਲਈ (1) ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੋਣਾ (ਮਰਕੁਸ 16:15), (2) ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਲਿਆਂਦਾ ਹੋਣਾ (ਮਰਕੁਸ 16:16), (3) ਤੌਬਾ ਕਰਨੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 2:38) ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲਿਆ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 8:12), ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ (1) ਵਚਨ ਸੁਣਿਆ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 8:12; 18:8) ਅਤੇ (2) ਸੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੰਦੇਸ਼ ਮੰਨ ਕੇ ਉਸ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 2:41; 8:12; 16:33, 34; 18:8)। ਇਹ ਉਹ ਲੋਕ ਸਨ ਜੋ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਕਾਰਣ (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 2:12), ਦਿਲੋਂ ਮੰਨ ਕੇ (ਰੋਮੀਆਂ 6:17, 18) ਯਿਸੂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਇਕ ਨਵੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਰਾਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੰਦੇ ਸਨ (ਰੋਮੀਆਂ 6:4-7)।

ਨਵਜੰਮੇ ਬੱਚੇ ਬਪਤਿਸਮੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰੂਹਾਨੀ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਪਤਿਸਮੇ ਲਈ ਮਹੱਤਤਾ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਤਿਬੱਧਤਾ ਵਿਖਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬਪਤਿਸਮਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯਿਸੂ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਲਿਆਂਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ।

ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੈ (ਮੱਤੀ 19:14)। ਉਹ ਆਦਮ ਦੇ ਪਾਪ ਸਣੇ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਏ, ਭਾਵ ਉਹ ਜਨਮ ਤੋਂ ਪਾਪੀ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਕੁਦਰਤ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਗੜੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਦਮ ਤੇ ਹੱਵਾ ਦੇ ਭਲਿਆਈ ਅਤੇ ਬੁਰਿਆਈ ਦੇ

ਗਿਆਨ ਦਾ ਫਲ ਖਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਮਨੁੱਖ ਵਿਗੜ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਲਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ‘‘ਆਦਮੀ ਭਲੇ-ਬੁਰੇ ਦੀ ਸਿਆਣ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਵਰਗਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ’’ (ਉਤਪਤ 3:22)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸਾਰੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਦਰੱਖਤ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣਾ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਸਭ ਦੀ ਆਦਮ ਵਿਚ ਸਰੀਰਕ ਮੌਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 15:22), ਪਰ ਆਦਮ ਦੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਰੂਹਾਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਹੀ ਰੂਹਾਨੀ ਹਾਲਤ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਨਿਆਂ ਇਸ ਅਧਾਰ ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਆਪਣੀ ਦੇਹ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:10), ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਅਧਾਰ ਕਿ ਆਦਮ ਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ ਸੀ।¹¹

ਬਪਤਿਸਮੇ ਦਾ ਮਕਸਦ ਕੀ ਸੀ?

ਯੂਹੰਨਾ ਦਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਅਤੇ ਮਾਫੀ

ਯੂਹੰਨਾ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਸੀਹ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਸੀ (ਮੱਤੀ 3:3)। ਉਸ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਉਹਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਪਤਿਸਮੇ ਤਕ ਲਿਆ ਕੇ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਉਹਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਚੇਲੇ ਬਣਨ ਦੇ ਲਈ ਸਮਰਪਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਪਾਂ ਤੋਂ ਮਾਫੀ ਪਾਉਣ ਲਈ ਬਪਤਿਸਮੇ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮਰਕੁਸ 1:4 ਅਤੇ ਲੂਕਾ 3:3 ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ‘‘ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਮਾਫੀ ਲਈ ਤੋਬਾ ਦੇ ਬਪਤਿਸਮੇ’’ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਯੂਹੰਨਾ ਤੋਂ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣ ਲਈ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਕਰਕੇ (ਮੱਤੀ 3:6) ਮਾਫੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ।

‘‘ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਮਾਫੀ ਲਈ’’

ਯਿਸੂ ਨਾਂਅ ਵਿਚ ਮਾਫੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦੀ ਮੌਤ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ (ਲੂਕਾ 24:46, 47)। ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਫੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਤਾਂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਸਦੇ ਨਾਂਅ ਵਿਚ ਮਾਫੀ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਯਿਸੂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਵਿਚ ਮਾਫੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪਤਰਸ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨਾਲ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਅਤੇ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਸਲੀਬ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਹੈ, ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ, ‘‘ਤੋਬਾ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇਕ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਮਾਫੀ ਲਈ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਂਅ ਵਿਚ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲਵੋ’’ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 2:38)। ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਜਿਸਦਾ ਉਸਨੇ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਹੁਣ ਸਭ ਲਈ ਹੈ (ਲੂਕਾ 24:47)।

‘‘ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਮਾਫੀ ਦੇ ਨਿਮਿੱਤ’’ ਜਾਂ ‘‘ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਮਾਫੀ ਦੇ ਲਈ’’ ਵਾਕ ਅੰਸ ਮੱਤੀ 26:28, ਮਰਕੁਸ 1:4, ਅਤੇ ਲੂਕਾ 3:3; 24:47 ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਰੰਭੀਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹੇਗਾ ਕਿ ਯਿਸੂ ਦਾ ਲਹੂ ਇਸ ਲਈ ਵਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਪਾਪ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਾਫ ਹੋ ਗਏ ਸਨ (ਮੱਤੀ 26:28) ਜਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਤੋਬਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਪਾਪ ਮਾਫ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ (ਲੂਕਾ 24:47)। ਫਿਰ ਕੋਈ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ

ਦਾਅਵਾ ਕਿਉਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 2:38 ਵਿਚ ਏਸੇ ਵਾਕ-ਅੰਸ਼ ਦਾ ਮਤਲਬ ‘‘ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਪ ਮਾਫ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ’’ ਤੋਂ ਫ਼ਰਕ ਹੈ। ਕੁਝ ਹੱਥ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਲੂਕਾ 24:47 ਵਿਚ ‘‘ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਮਾਫ਼ੀ ਦੇ ਲਈ’’ ਦੀ ਥਾਂ ‘‘ਪਾਪਾਂ ਤੋਂ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ’’ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਤੇ (ਯੂ.: kai) ਨੂੰ ਹੁਣ ‘‘for’’ (ਦੇ ਲਈ) (ਯੂ.: eis) ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਯੂਨਾਈਟਡ ਬਾਈਬਲ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਨੈਸ਼ਲੇ-ਐਲੰਡ ਗ੍ਰੀਕ ਟੈਕਸਟ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।¹²

ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 2:38 ਵਿਚ ਤੌਬਾ ਅਤੇ ਬਪਤਿਸਮੇ ਨੂੰ ‘‘ਅਤੇ’’ (ਜਾਂ ਐਂਡ) ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣ ਤੇ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਉਦੇਸ਼ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ‘‘ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਮਾਫ਼ੀ।’’ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪਤਰਸ ਦੇ ਵਾਕ ਤੇ ਝਗੜੇ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਬਚਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਬਪਤਿਸਮਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪਵਿੱਤਰ ਲਿਖਤ ਦੇ ਇਸ ਭਾਗ ਵਿਚ *eis* ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁਭਾਵਕ ਤਰੀਕਾ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ‘‘ਪਾਉਣ ਲਈ’’ ਸਮਝਣਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਹੋਰ ਸੰਦਰਭਾਂ ਵਿਚ ਇਸਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋਇਆ ਹੈ।

‘‘ਮਾਫ਼ੀ ਦੇ ਲਈ’’ ਵਾਕ ਅੰਸ਼ ਵਿਚ ‘‘ਦੇ ਲਈ’’ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੱਤੀ 26:28; ਮਰਕੁਸ 1:4; ਲੂਕਾ 3:3; 24:47; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 2:38 ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *eis* ਹੈ। ਜੇ. ਬੀ. ਲਾਈਟਫੁੱਟ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਰੋਮੀਆਂ 6:3, ‘‘ਸਮਾਵੇਸ਼ ਦਾ ਬੋਧ ਹੈ’’ ਅੱਗੇ ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, ‘‘ਮਰਕੁਸ 1:4 ਵਿਚ *eis ephesin harmartion* (‘ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਮਾਫ਼ੀ ਦੇ ਲਈ’) ਉਪਸਰਗ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚ ... ਬਪਤਿਸਮੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ।’’¹³

ਚਾਰਲਸ ਹੋਜ਼ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਰਕੁਸ 1:4 ਵਿਚ *eis* ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ‘‘ਕਿ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਮਾਫ਼ੀ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕੇ।’’¹⁴

ਡਗਲਸ ਮੂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ‘‘ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ *baptizo* (ਬੈਪਟਿਜ਼ੇ) ਦੇ ਬਾਅਦ *eis* ਸਿਰਫ਼ ਸਥਾਨਿਕ/ਭੌਤਿਕ ਅਰਥ (ਮਰਕੁਸ 1:9 [ਯਰਦਨ ਵਿਚ]) ਜਾਂ ਉਦੇਸ਼/ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਸੰਕੇਤ (ਮੱਤੀ 3:11 ਅਤੇ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 2:38 [‘ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਮਾਫ਼ੀ’]) ਦਾ ਇੱਕੋ ਹਵਾਲਾ ਹੈ; ...’’¹⁵

ਕੁਝ ਲੋਕ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦੇ ਮਕਸਦ ਦੀ ਸਮਝ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਮਾਫ਼ੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗੀ। ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਖ਼ੁਦਾ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਅਤੇ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣਾ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦਾ ਮਕਸਦ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਵੀ ਹੈ।

ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਦੁਆਇਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੋਵੇ, ‘‘ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿਆਂਗੀ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਦਰਜਨ ਲਾਲ ਗੁਲਾਬ ਲਿਆ ਕੇ ਦਿਓ,’’ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਗੁਲਾਬ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ੀ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਮਾਫ਼ੀ ਪਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜਾਂ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਕਰੇਗਾ। ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਤਾਂ ਪਤਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਪਤੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ੀ ਪਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਲਾਬ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬਪਤਿਸਮੇ ਵੇਲੇ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਵਿਚ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਮਾਫ਼ੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਬਪਤਿਸਮਾ ਤਾਂ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਮਾਫ਼ੀ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ। ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣ ਨਾਲ ਮਾਫ਼ੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਪਤਿਸਮਾ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਮਾਫ਼ੀ ਲਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੇ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਦੇ ਦਾਨ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਪਤਿਸਮਾ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ।

ਗੁੱਸੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਪਤਨੀ ਆਖ ਸਕਦੀ ਹੈ, 'ਮਾਫ਼ੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਦਰਜਣ ਗੁਲਾਬ ਲਿਆ ਕੇ ਦਿਓ ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਕ ਚੁੰਮਾ ਦਿਆਂਗੀ।' ਉਸਦਾ ਪਤੀ ਮਾਫ਼ੀ ਪਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਮਾਫ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਚੁੰਮਾ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਗੁਲਾਬ ਲਿਆ ਕੇ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਮਾਫ਼ੀ ਲਈ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਮਾਫ਼ੀ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਪੈਂਟੀਕਾਸਟ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਪਤਰਸ ਨੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਤੋਬਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਪ ਮਾਫ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਮਿਲ ਸਕੇ।

ਯਿਸੂ ਦਾ ਬਪਤਿਸਮਾ

ਕੁਝ ਲੋਕ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡਾ ਆਦਰਸ਼ ਯਿਸੂ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣ ਵੇਲੇ ਪਾਪ ਰਹਿਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣ ਵੇਲੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਾਫ਼ੀ ਪਾਏ ਹੋਏ ਅਤੇ ਪਾਪ ਰਹਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਯਿਸੂ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਨਮੂਨਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਦੋੜ ਵਿਚ ਉਸ ਤੇ ਨਿਗਾਹ ਰੱਖ ਕੇ ਦੋੜੀਏ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 12:2)। ਅਸੀਂ ਉਵੇਂ ਹੀ ਚੱਲਣਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਚੱਲਦਾ ਸੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਜਿਹੋ ਜਿਹਾ ਉਸਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਮਸੀਹ ਦੀ ਰੀਸ ਕਰਦਾ ਸੀ। (1 ਯੂਹੰਨਾ 2:6; ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 2:5; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 11:1)। ਪਤਰਸ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯਿਸੂ ਧਰਮ ਦੇ ਲਈ ਦੁੱਖ ਉਠਾਉਣ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਲਈ ਨਮੂਨਾ ਹੈ (1 ਪਤਰਸ 2:21)। ਜਿਵੇਂ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦਿੱਤੀ ਉਵੇਂ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਲਈ ਜਾਨ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ (1 ਯੂਹੰਨਾ 3:16)।

ਕੀ ਯਿਸੂ ਦੇ ਸਾਡਾ ਆਦਰਸ਼ ਜਾਂ ਨਮੂਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਸੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਕੀਤਾ? ਉਸ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਚੱਲਣ ਲਈ ਸਾਡੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪੈਮਾਨਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਅਗਵਾਈ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾਂ, ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਜੋ ਯਿਸੂ ਨੇ ਕੀਤੀਆਂ, ਉਹ ਅਚਾਨਕ ਸਨ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਓਸੇ ਨਮੂਨੇ ਮੁਤਾਬਕ ਚੱਲੀਏ। ਉਸ ਨੇ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਹਦੀ ਕੋਈ ਔਲਾਦ ਜਾਂ ਘਰ ਨਹੀਂ ਸੀ (ਲੂਕਾ 9:58)। ਉਸਨੇ ਤੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸੇਵਕਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਹੋਣ ਲਈ ਬਾਰਾਂ

ਰਸੂਲ ਚੁਣੇ ਸਨ (ਲੂਕਾ 3:21-24; 6:13)। ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਮਾਲੀ ਮਦਦ ਇਸ ਲਈ ਲੈਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣਾ ਵਕਤ ਸਿਖਾਉਣ ਵਿਚ ਲਾ ਸਕੇ (ਲੂਕਾ 8:3)।

ਦੂਜਾ, ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਕੀਤੀਆਂ, ਉਹ ਸਿਧਾਂਤ ਵਾਸਤੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਨਮੂਨਾ ਹਨ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁੰਨਤ ਹੋਈ ਸੀ (ਲੂਕਾ 2:21), ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਸੁੰਨਤ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਗਲਾਤੀਆਂ 6:15)। ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਚਾਲੀ ਦਿਨ ਤਕ ਰੋਜ਼ਾ ਰੱਖਿਆ, ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਸੇਵਕਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ (ਮੱਤੀ 4:2)। ਉਹ ਸੱਬਤ ਦੇ ਦਿਨ ਸਿਨਾਗੋਗ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦਾ (ਲੂਕਾ 4:16, 31, 44; 6:6), ਪਸਾਹ ਦੇ ਪਰਬ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ (ਲੂਕਾ 22:15,16), ਯਹੂਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਆਖਦਾ ਸੀ (ਮੱਤੀ 19:17; ਲੂਕਾ 5:14; 17:14)। ਉਹ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਉਹ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਖੁਦਾ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੇ ਲਈ ਇਕ ਨਮੂਨਾ ਹੈ (ਗਲਾਤੀਆਂ 4:4)। ਜਿਸੂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਅੱਜ ਇਹ ਸਾਡੇ ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹਨ (ਗਲਾਤੀਆਂ 3:24, 25; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 7:12, 19; 10:9)।

ਤੀਸਰਾ, ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਕੀਤੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸੇ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ। ਜਿਸੂ ਨੇ ਉਸ ਸਿੱਕੇ ਨਾਲ ਜੋ ਪਤਰਸ ਨੇ ਮੱਛੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਸੀ, ਟੈਕਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (ਮੱਤੀ 17:24-27)। ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਟੈਕਸ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 13:6), ਪਰ ਮੱਛੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਧਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਨੇ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਦੇ ਪੈਰ ਧੋਤੇ (ਯੂਹੰਨਾ 13:5-15), ਜੋ ਕਿ ਉਸਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੇ ਸਿਧਾਂਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਪਣਾਉਣਾ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਪੈਰ ਧੋਣ ਦੀ ਰਸਮ ਬਣਾ ਕੇ।

ਚੌਥਾ, ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਉਸਨੇ ਸਾਡੇ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਫਰਕ ਸੀ। ਜਿਸੂ ਨੇ ਇਕ ਨਮੂਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰਭੂ ਭੇਜ ਲਿਆ, ਪਰ ਆਪਣੀ ਯਾਦ ਲਈ ਨਹੀਂ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 11:23-25)। ਉਸ ਨੇ ਵਿਖਾਇਆ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ (1 ਪਤਰਸ 2:21; 1 ਯੂਹੰਨਾ 3:16)। ਅਸੀਂ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਮਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਓਸੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਨਹੀਂ ਜਿਹਦੇ ਲਈ ਜਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਲਹੂ ਵਹਾਇਆ (ਮੱਤੀ 26:28)।

ਸਾਡੇ ਲਈ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਓਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਲਈ ਜਿਸੂ ਨੇ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਯੂਹੰਨਾ ਦਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਮਾਫ਼ੀ ਲਈ ਤੌਬਾ ਦੇ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ (ਮਰਕੁਸ 1:4; ਲੂਕਾ 3:3)। ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਆਉਂਦੇ ਸਨ (ਮੱਤੀ 3:6), ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਸੰਕੇਤ ਸੀ ਉਹ ਉਸ ਮਾਫ਼ੀ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਯੂਹੰਨਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਿਸੂ ਨੇ ਯੂਹੰਨਾ ਦਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣ ਲਈ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਮਾਫ਼ੀ ਲਈ ਇਕ ਪਸਚਾਤਾਪੀ ਪਾਪੀ ਵਾਂਗ ਬਪਤਿਸਮਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸੀ।

ਬਪਤਿਸਮੇ ਲਈ ਜਿਸੂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਅਸਲ ਨਮੂਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਾਪ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਾਪਾਂ ਤੋਂ ਤੌਬਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜਿਸੂ

ਨੇ ਸਾਰੀ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਮਾਫ਼ੀ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜੋ ਬਪਤਿਸਮਾ ਯਿਸੂ ਨੇ ਲਿਆ ਸੀ ਉਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਯੂਹੰਨਾ ਦਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਅੱਜ ਜੇ ਅਸੀਂ ਯਿਸੂ ਵਾਂਗ ਯੂਹੰਨਾ ਦਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣਾ ਪਵੇਗਾ (ਵੇਖੋ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 19:1-5)।

ਯਿਸੂ ਨੇ ‘‘ਸਾਰੀ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ’’ ਲਈ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲਿਆ ਸੀ (ਮੱਤੀ 3:15)। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦੇ ਮਕਸਦ ਦੀ ਸਮਝ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਕ ਨਮੂਨਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕਿਉਂ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਦੇ ਹੀ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਪਾਪ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਸਾਰੀ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਪਾਪੀ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮੀ ਬਣਨ ਦੇ ਲਈ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਲਈ ਨਮੂਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਬਪਤਿਸਮੇ ਲਈ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਉਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਨਮੂਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਬਪਤਿਸਮਾ ਕਿਉਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਵਾਂ, ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਵਾਸਤੇ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਲਈ ਨਮੂਨਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵੱਜੋਂ, ਪਿਆਰ, ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇ ਸਮਰਪਣ ਬਾਰੇ ਉਸਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ (ਰੋਮੀਆਂ 15:2, 3ਓ)। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਰੀਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਸਾਰ

ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪਾਪਾਂ ਤੋਂ ਨਜ਼ਾਤ ਪਾਉਣਾ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ, ਪਤਰਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਸੂਲਾਂ ਨੇ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਬਪਤਿਸਮੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: ਬਪਤਿਸਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਨਾਟਕੀ ਕਰਮਕਾਂਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਪਾਪ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸਾਰੀ ਗੰਦਗੀ ਨੂੰ ਧੋ ਕੇ, ਉਸਦੇ ਨਵੇਂ ਜੀਵਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ ਤੇ, ਇਸ ਸਮਾਰੋਹ ਨੂੰ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਕਰਨਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਡੁਬੋਇਆ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।¹⁶

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ ਹੈਰਲਡ ਲਿਡਸੇਲ, ਸੰਪਾ. ਹਾਰਪਰ ਸਟਡੀ ਬਾਈਬਲ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸੀਗਨ: ਜੌਡਰਵਨ, 1965), 1491, ਐਨ28. 19ਏ. ² *ਦਿ ਅਮੈਰੀਕਨ ਹੈਰੀਟੇਜ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ*, ਜਿਲਦ 3, s.v. ‘‘ਬੈਪਟਾਈਜ਼ਮ।’’ ³ ਡੇਵਿਡ ਨੋਇਲ ਫ੍ਰੀਡਮੈਨ, *ਦਿ ਐਂਕਰ ਬਾਈਬਲ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ* (ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਡਬਲਡੇ, 1992), 583. ⁴ ਓਰੀਜੀਨਸ,

ਦੇ ਸਾਰਟ ਇਟਾਇਮੋਲੋਜਿਕਲ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਆਫ ਮਾਡਰਨ ਇੰਗਲਿਸ਼ (ਲੰਡਨ: ਰੂਟਲੈਂਜ ਐਂਡ ਕੇਗਨ ਪੌਲ, 1959), 38. ⁵ਮੈਸੀ ਐੱਚ. ਸ਼ੈਫਰਡ ਜੂਨੀਅਰ, ਇਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ (ਡੈਨਬਰੀ, ਕਨੈਕਟੀਕਟ: ਲੈਕਸੀਕਨ ਪਬਲਿਕੇਸ਼ਨ, 1981), 378. ⁶ਰੌਬਰਟ ਸਿਸਿਲ ਮੋਰਟਾਈਮਰ, ਚੈਬਰ'ਜ ਇੰਸਕਾਈਲੋਪੀਡੀਆ, ਜਿਲਦ 2, ਸੋਧਿਆ ਅੰਕ. (ਲੰਡਨ: ਪਰਗਮਨ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1967), 112. ⁷ਐਡਰਸ ਨਾਇਗੋਨ, ਕਮੈਂਟਰੀ ਔਨ ਰੋਮੈਂਸ ਅਨੁਵਾਦ ਕਾਰਲ ਸੀ. ਰਸਮੁਸੋਨ (ਫਿਲਾਡੇਲਫੀਆ: ਮੁਹਲਨਬਰਗ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1949), 233. ⁸ਐਵਰੱਟ ਐੱਫ. ਹੈਰੀਸਨ ਦਿ ਐਕਸਪੋਜ਼ਿਟਰ'ਜ ਬਾਈਬਲ ਕਮੈਂਟਰੀ, ਜਿਲਦ 10, ਰੋਮੈਂਸ-ਗਲੋਸੀਐਸ, ਸਧਾ. ਅੰਕ. ਫ੍ਰੈਂਕ ਈ. ਗੋਬਲੇਨ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸੀਗਨ: ਜੌਡਰਵਨ, 1976), 69. ⁹ਜੇ. ਬੀ. ਲਾਈਟਫੁਟ, ਨੋਟਸ ਔਨ ਐਪਿਸਟਲ ਆਫ ਸੇਂਟ ਪਾਲ: 1-2 ਥੱਸਲੋਨੀਅਨਸ, 1 ਕੋਰਿੰਥੀਅਨਸ 1-7, ਰੋਮਨਸ 1-7, ਇਫੀਸੀਐਸ 1: 1-14, ਥਾਰਨੈਪਲ ਕਮੈਂਟਰੀ, ਸੰਪਾ. ਜੇ. ਆਰ. ਹਾਰਮਰ (ਲੰਡਨ: ਸੈਕਮਿਲਨ ਐਂਡ ਕੰ., 1895; ਰੀਪ੍ਰਿੰਟ, ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ ਮਿਸੀਗਨ: ਬੇਕਰ ਬੁੱਕ ਹਾਊਸ, 1980), 296. ¹⁰ਮਾਰਟਿਨ ਲੂਥਰ ਓਪੇਰਾ 1.72.

¹¹ਜੇ ਆਦਮ ਅਤੇ ਹੱਵਾਹ ਰੂਹਾਨੀ ਅਤੇ ਇਖਲਾਕੀ ਤੌਰ ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਭਲੇ ਅਤੇ ਬੁਰੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਰੁੱਖ ਦਾ ਫਲ ਖਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇਖਲਾਕੀ ਢੰਗ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਚਾਹ ਨਾ ਕਰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਢੱਕਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕੀਤੀ (ਉਤਪਤ 3: 7) ਨੂੰ ਮਨ੍ਹਾ ਕੀਤੇ ਰੁੱਖ ਦਾ ਫਲ ਖਾਣ ਕਰਕੇ ਮਿਲੀ ਨਵੀਂ ਸਮਝ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇਖਲਾਕੀ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ¹²ਦਿ ਗ੍ਰੀਕ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ, ਯੂਨਾਇਟਡ ਬਾਈਬਲ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼, ਜਿਲਦ 4 ; ਨੈਸਲੇ-ਐਲੰਡ ਗ੍ਰੀਕ ਟੈਕਸਟ, 26ਵੀਂ ਜਿਲਦ। ¹³ਲਾਈਟਫੁਟ, 295-96. ¹⁴ਚਾਰਲਸ ਹੌਜ਼, ਕਮੈਂਟਰੀ ਔਨ ਦ ਐਪਿਸਟਲ ਟੂ ਰੋਮਨਸ (ਪ੍ਰਿੰਸਟਨ: ਪੰਨਾ ਰਹਿਤ, 1886; ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ ਮਿਸੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬ੍ਰੈਂਮਿਲੇ ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1974), 193. ¹⁵ਡਗਲਸ ਜੇ. ਮ, ਦਿ ਐਪਿਸਟਲ ਟੂ ਦ ਰੋਮਨਸ, ਦਿ ਨਿਊ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ, ਸਧਾ. ਅੰਕ. ਨੈਡ ਬੀ. ਸਟੋਨਹਾਊਸ, ਐੱਫ. ਐੱਫ. ਬਰੂਸ ਅਤੇ ਗੌਰਡਨ ਡੀ. ਫੀ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬ੍ਰੈਂਮਿਲੇ ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1996), 360, ਐਨ42. ¹⁶ਗੋਇਲਾ ਵਿਸਾਲੀ, ਸੰਪਾ., ਆਫਟਰ ਜੀਜ਼ਸ: ਦ ਟ੍ਰਾਇਅੰਫ ਆਫ ਕ੍ਰਿਸਚਿਐਨਟੀ (ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਰੀਡਰ'ਜ ਡਾਇਜੈਸਟ, ਪੰਨਾ ਰਹਿਤ), 36.